

ПРО КОМСОМОЛЬСЬКЕ ДОРУЧЕННЯ

Активна участь у роботі комсомольської організації, оперативне виконання всіх завдань, що стоять перед організацією, — таке одне із основних статутних положень комсомолу. Звідси і впливає необхідність охоплення дорученнями всіх комсомольців. Як широко члени ВЛКСМ охоплені дорученнями, як швидко і точно вони виконують їх — такий і рівень тієї чи іншої комсомольської організації.

кретар Ю. Ковальова та оргсектор Т. Соколова намагаються зробити все самі, не залучають до роботи інших членів комсомольського бюро, комсомольський актив. Подібна картина і на філологічному факультеті, де секретарює І. Кузнецова.

Звичайно, дуже добре, що секретарі факультетських бюро цікавляться всіма питаннями. Але ж самі вони всього не зроблять, якщо не спиратимуться на широкий актив.

Як часто у нас добирається комсомольський актив? Один приклад. Восени минулого року комсомольське бюро фізико-математичного факультету рекомендувало для роботи в комітеті комсомолу студента Гончарука. До цього часу його лише двічі вдалося затягти до комітету. З ним багато говорили, але він все одно не захотів працювати, посилаючись на свою нездатність. Хіба це серйозний підхід до добору комсомольського активу університету з боку комсомольських ватажків фізмату?

Нічого не робила і політсектор комсомольського бюро фізичного факультету Н. Слизнюк. Комсомольці повинні гідно оцінити роботу такої комсомолки.

З 15 березня на курсах і в групах почали проводитись звітно-виборні збори. Необхідно дуже уважно поставитись до дсбору активу, обрати тих, хто зуміє мобілізувати всіх комсомольців на виконання завдань, що стоять перед нашою організацією.

І. КОНДРАТЮК,
секретар комітету ЛКСМУ.

За наукові КАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова

СЛОВО — ПЕРШОКУРСНИКАМ

ДЕНЬ ЗА ДНЕМ

1 вересня 1960 р.

Збулась моя заповітна мрія. Я стала студенткою Одеського університету; сьогодні вперше була у веселій студентській сім'ї. Поспішала на першу лекцію з історії партії. Надворі йде дощ, а на душі так радісно! Познайомилась з друзями, з якими житиму п'ять років. Одні прийшли з колгоспних ланів, інші — з підприємств. Курс, мабуть, буде дружним.

8 вересня 1960 р.

Уже тиждень навчаюсь в університеті. Була у студентській бібліотеці. Взяла потрібну літературу. В бібліотеці зустріла всю нашу групу. До занять беруться з воликом.

5 жовтня 1960 р.

Ми — в колгоспі. Взагалі, весь курс трудиться добре. Денні норми виконуються. Товариші Аркадій Кучма, Іван Ніколенко та багато інших встигають виламувати качани на 19—22 сотках, при 15 за нормою. А наша Тамара Калмикова готує смачні обіди. Апетит у нас теж чудовий. Живемо весело.

Листопад 60 р.

Ідуть заняття. Багато студентів пропускають лекції з невідомих причин. Комсомольське бюро курсу не дуже цікавиться відвідуванням.

Грудень 60 р.

Дивно. Незабаром сесія, але не видно, щоб ми по-справжньому готувались. Навчаємось уже четвертий місяць, а справжніх комсомольських зборів у нас і досі не було. Невже немає про що поговорити?

9 січня 1961 р.

Сьогодні перший іспит. Складала фізичну географію. Берніков і Кучма — п'ятірки, кілька студен-

тів одержали четвірки. Решта — трійки. Деяким треба було навіть перекладати. Попереду важкі предмети: математика, хімія, геодезія.

16 січня.

Складали математику. Але як? П'ятірок зовсім немає, четвірки можна перелічити на пальцях. Перешивко треба перекладати. В чому ж причина, що майже весь курс одержав трійки? На мою думку, в тому, що пізно взялися за підготовку — за чотири дні до іспиту.

23 січня

Готуюсь до геодезії. Цей предмет я люблю. Він важкий, але цікавий.

Минуло тільки півроку, як Надія Щербакова вступила на перший курс механіко-математичного факультету. За цей час однокурсники побачили в ній скромну, чуйну товаришку, яка завжди допоможе. Надя бере активну участь у громадському житті факультету; вона — член редколегії стінгазети «Радянський математик».

ПЕРШІ ТРУДНОЩІ

Як ми попрацювали в перші місяці навчання в університеті, показала зимова екзаменаційна сесія.

З найкращими результатами на першому курсі механіко-математичного факультету закінчила сесію перша група. Тут з перших днів студенти взялись за навчання. Неодноразово тут відбувалися комсомольські збори, де були підняті питання про відвідування, про допомогу відстаючим. М. Царюк, Є. Гутников, С. Суслов склали іспити на відмінно.

Добре попрацювала і третя група. Але в цьому колективі до самої сесії перебували студенти Семенов та Скальський, які не з'явилися на екзамені. Не можна сказати, що вони були не підготовлені до сесії. Чим же пояснити їх вчин-

ки? Чому протягом першого семестру вони займали місце серед студентів, де могли б бути ті, хто дійсно хоче вчитися?

З втратами вийшли з сесії друга і четверта групи. Значна частина студентів в цих групах прийшла в університет з виробництва, з меншою підготовкою, ніж ті, хто прийшов прямо з школи.

Тепер екзаменаційна сесія позаду, але не для всіх студентів. Ті, в кого залишилися «хвости», повинні в найкоротший період ліквідувати їх, щоб добре підготовленими зустріти літню екзаменаційну сесію.

З. ЛЮБЕЦЬКА,
студентка I курсу
математичного відділу.

кавий. Хоч би геодезію група успішно склала. Про хімію навіть згадувати неприємно. Знову на весь курс всього лише кілька «4» а решта — трійки. Швидкій та Перешивко треба перекладати.

25 січня.

Склали останній іспит. На іспиті з геодезії — знайома картина. Лише Берніков склав на відмінно. Взагалі результати не відрядні, посередні. Висновок напрашується сам: погано працювали, погано готувались. Взяти для прикладу геодезію. Багато студентів закінчували практичні роботи, креслення саме в день іспиту. А їх треба було виконати ще під час занять. Не вміємо, виходить, використовувати і цілувати час.

20 лютого.

Нарешті дочекались: сьогодні відбулися комсомольські збори. На порядку денному одне питання: підсумки зимової сесії. Просимо Нону Танюшкіну пояснити зборам, чому та не пододала економгеографії. Причина одна: несерйозне ставлення до підготовки. Потім виступив В. Берніков. Він звернув увагу на те, що відвідування на курсі вкрай незадовільне і що це нікого не турбує.

Сказав своє слово і Я. В. Захаржевський. Шлях на виправлення помилок вказано, причини їх зрозумілі. Хочеться вірити в успіх, хочеться сподіватися, що справи на нашому курсі підуть краще.

Г. СУРКОВА,
I курс геофаку.

Світлана Міщенко — теж першокурсниця, майбутній хімік. Вчиться добре.

Велике місце в житті Світлани займає спорт. Адже С. Міщенко — член університетської команди з художньої гімнастики. Вона вже працює за програмою майстрів.

ВІДЗНАЧАЄМО СЛАВНУ ДАТУ

100-річчю з дня смерті Тараса Григоровича Шевченка присвятили наші вчені наукову конференцію, яка проходила 11—13 березня.

Працювали секції: історико-літературознавча (керівник — доцент І. М. Дузь) і мовознавча (керівник доцент І. Є. Грицютенко). Слід особливо підкреслити, що в роботі цієї конференції брали участь, крім філологів, вчені-історики, а також викладачі кафедр суспільних наук. Так, доцент Ю. М. Шумський зробив доповідь на тему: «Суспільно-політичні погляди Т. Г. Шевченка»; з цікавими доповідями виступили доцент П. І. Воробей, доцент П. Г. Чухрій, кандидати історичних наук

Н. І. Калюшко та В. М. Немченко. З оригінальними дослідженнями виступили представники кафедри української літератури (зав. кафедрою — доц. Г. А. Вязовський): доценти І. М. Дузь, А. В. Недзвідський та Н. Б. Кузякіна. Доцент К. Ю. Данилко доповів про цікаву роботу, проведеною разом з філологом з Чехословаччини Іреною Суботою на тему: «Шевченківські ювілеї в словацькій пресі».

Змістовною була робота мовознавчої секції. З цікавими доповідями виступили доценти А. А. Москаленко, І. Є. Грицютенко, М. В. Павлюк, старший викладач О. П. Григорук та інші.

МІЖВУЗІВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

24—26 березня в нашому університеті відбудеться міжвузівська наукова конференція, присвячена вивченню творчості видатного українського поета Павла Григоровича Тичини.

Серед учасників конференції, крім одеських вчених, — літературознавці та мовознавці Москви, Ленінграда, Тбілісі, Києва, Харкова, Запоріжжя, Ужгорода та інших міст СРСР.

В роботі конференції візьме участь поет-академік Павло Григорович Тичина.

На конференції працюватимуть 3 секції: літературознавства, мовознавства і секція перекладу та взаємозбагачення літератур. На засіданнях буде заслухано понад 35 доповідей.

Пленарне засідання відбудеться 24 березня о 19 годині у Великому актовому залі університету.

На закінчення конференції 26 березня о 18 годині відбудеться великий літературний вечір з участю П. Г. Тичини та поетів Києва і Одеси.

НА НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЯХ

В НОГУ З ЖИТТЯМ

У березні цього року на засіданнях секції суспільних наук було заслухано сім доповідей, які викликали жваве обговорення.

Особливо цікавою є доповідь доцента кафедри історії КПРС А. П. Іванова. Доповідач узагальнив досвід бригад комуністичної праці заводу ім. Жовтневої революції і підкреслив, що успішній діяльності їх сприяла тісна співдружність членів таких бригад з інженерно-технічними працівниками заводу.

У доповіді С. Г. Проданця дається економічний аналіз існуючих форм оплати праці в колгоспах Одеської області. На значному фактичному матеріалі доповідач доводить шкідливість «зрівнялівки» і значення гарантованої грошової оплати праці колгоспників для дальшого піднесення колгоспного виробництва.

З великою увагою були вислухані доповіді асистентів І. Я. Матковської «До питання про прогрес у мистецтві» та І. М. Попової «До питання про соціальну основу психологізму в сучасній американській соціології». Ці доповіді присвячені мало вивченим проблемам сучасної філософії.

Цікаві також доповіді доцентів кафедри політичної економії М. А. Мойсеева «Фальсифікація поглядів Леніна на зубожіння пролетаріату» та І. І. Штерна «Злісний антикомунізм — смертельний ворог науки і прогресу».

Не менш цікавою є також доповідь старшого викладача кафедри історії КПРС О. І. Романовського «Викриття антиленінських поглядів троцькістсько-зінов'євського блоку і його розгром». Автор оперував новими фактами і прикладами, які свідчать про наполегливу боротьбу партії за чистоту своїх лав.

Вся робота секції суспільних наук говорить про те, що кафедри історії КПРС, філософії та політичної економії перебудували свою

роботу відповідно до вказівок ЦК КПРС; тематика досліджень присвячується найважливішим питанням сучасності.

А. МЯГЧИЛОВ.

У ЮРИСТІВ

На звітній конференції відродженого юридичного факультету підбито підсумки наукової роботи за 1960 рік. Колектив факультету, керуючись рішеннями ХХ та ХХІ з'їздів КПРС, розробляв актуальні проблеми діючого радянського законодавства і практики його застосування, державного устрою УРСР.

Кандидат юридичних наук І. О. Греков виступив з доповіддю «Перші політичні об'єднання східних слов'ян на території УРСР до IX сторіччя». На основі архівних матеріалів доповідач доводить, що в другій половині першого тисячоліття етнографічні слов'янські групи не були «поселеннями», а багаточисленними народами на зразок німецьких.

У доповіді старшого викладача І. В. Михайлова «Історія інституту дізнання в радянському кримінальному процесі» висвітлюється роль радянської міліції як органу дізнання.

Погляди Комуністичної партії на федеративний державний устрій узагальнив у доповіді «Організаційна єдність КПРС і федеративна форма устрою СРСР» старший викладач Л. М. Стрельцов.

Кандидат юридичних наук І. О. Середа розповів на конференції про свою роботу з питання про правове регулювання сільськогосподарських колективів у країнах народної демократії.

Заслуговує уваги також доповідь доцента Ю. С. Червоного «Зобов'язання, що виникають внаслідок завдання іншому шкоди».

В обговоренні доповідей взяли участь 6 чоловік. Вони внесли ряд пропозицій, спрямованих на покращення наукової роботи на факультеті.

В. ВАЩЕНКО.

ЗВІТУЮТЬ ХІМІКИ

28 лютого і 1 березня було заслухано і обговорено 12 доповідей представників чотирьох кафедр.

Великий інтерес в аудиторії викликала доповідь доцента О. С. Степанової та старшого лаборанта Л. І. Дроздовської «Синтез алкоксиметилалкілмалонових ефірів та алкоксиметилалкілмалонових кислот».

З великим задоволенням аудиторія зустріла заяву завідуючого кафедрою фізичної хімії професора О. К. Давтяна про те, що плани наукових досліджень минулого і поточного року виконуються успішно.

Жваву дискусію викликали доповіді співробітників кафедри аналітичної хімії. В тематиці кафедри розробляються актуальні питання, пов'язані з запитами виробництва (довідь проф. А. А. Морозова, доц. З. П. Суранової, асистента О. Я. Грабчук «Використання повитів при аналізі та регенерації електроліту хромірованих ванн»).

Цікава робота ведеться на кафедрі неорганічної хімії (зав. кафедрою доц. Позігун) в галузі вивчення комплексних сполук. Результати цих досліджень були представлені рядом робіт.

З доповідями (на матеріалі своїх дисертаційних робіт) виступили: старший викладач З. Д. Богатська, асистент Мисюк, науковий співробітник Ю. Ткач та аспірант Баклановська.

Секція обговорила ряд питань, пов'язаних з поліпшенням організації наукової роботи на факультеті.

НА МЕХАНІКО-МАТЕМАТИЧНІЙ СЕКЦІЇ

На засіданні механіко-математичної секції виступив доктор фізико-математичних наук Гаврилов, який зробив доповідь на тему: «Обґрунтування гіпотези Рімана про нулі дзета-функції». Ця робота не передбачена науковим планом, але вже завершена.

Гіпотеза Рімана була доведена Гавриловим умовно (для простих коренів) ще в 1956 році і протягом двох років рецензувалась в Інституті математики імені Стеклова АН СРСР. Рецензія позитивна. За останні два роки проф. Гаврилову вдалося довести гіпотезу Рімана в загальному вигляді.

З цікавими доповідями виступили також доценти Мірак'ян, Сініюков, старший викладач Костін та інші.

БЛИЖЧЕ ДО ВИМОГ ЖИТТЯ

На першому науковому засіданні біологічної секції були заслухані доповіді доцентів Погрібняка, Замбриборща та Сагайдака. Виступаючи в дебатах підкреслили велике практичне значення їх робіт.

Друге засідання почалося з обговорення доповіді професора Пузанова «Охорона природи», яка є оригінальним підручником, дуже потрібним для студентів.

З великою увагою вислухали учасники засідання доповіді доцента Івановської і професора Файтельберга.

В роботі біологічної секції взяли участь, крім співробітників біологічного факультету, представники рибтресту, Одеського філіалу товариства охорони природи при АН УРСР та інших організацій.

Доцент А. ЧЕРНИШЕНКО.

На фото: Відкриття засідання біологічної секції (зліва направо): доценти Замбриборщ, Погрібняк, Дмитрашко.

ВАЖЛИВА ТЕМА

На географічному факультеті недавно відбулась теоретична конференція викладачів, які самостійно вивчають марксистсько-ленінську теорію. Тема — «Розпад колоніальної системи імперіалізму». Були заслухані доповіді т.т. Повітчаню — «Нація і народність. Буржуазні і соціалістичні нації». Мазура — «Національно-визвольний рух на різних етапах його розвитку і тактика комуністів». Богуненка — «Буржуазно-демократичні революції на сучасному етапі», Іванова — «Крах колоніалізму на африканському континенті».

Під час обговорення виникла цікава дискусія про класовий зміст національно-визвольної революції. В дуже цікавому повідомленні т. Богуненко висловив думку, що національно-визвольна революція

являє собою одну з історично конкретних форм буржуазно-демократичної революції. Ця точка зору була підтримана рядом товаришів.

Деякі товариші (наприклад, доцент Дроздов) висловили іншу думку, вважаючи, що національно-визвольна революція є новим і за формою, і за класовим змістом соціальним стрибком.

В зв'язку з цим загально-теоретичним питанням була обговорена проблема рушійних сил національно-визвольної революції, специфіка її розвитку в різних країнах.

В заключному слові керівник конференції доцент Меламед підсумував наслідки дискусії і відзначив, що конференція пройшла на високому теоретичному рівні.

І. Я. МАТКОВСЬКА,
Б. Л. ГУРЕВИЧ

У ФІЗИКІВ

На секції фізичних наук було заслухано 11 доповідей.

Доцент Поліщук доповів про свої дослідження минулого року. Результати його наукової роботи викликали великий інтерес. Доцент Демидов зробив повідомлення про дослідження нового типу варторів.

На конференції з великим інтересом були прослухані доповіді про роботу астрономічної обсерваторії ОДУ. Так, цікаві повідомлення зробили доцент Шульберг, старший викладач Ланге та аспірант Мандель.

Теоретична фізика була представлена двома доповідями: проф. Костарева та доцента Векштейна. В цілому конференція пройшла цікаво.

Бажано, щоб в наступні роки до роботи таких конференцій залучалось більше студентів та аспірантів.

ГЕОГРАФИ ДОПОВІДАЮТЬ

На засіданнях географічної секції заслухано та обговорено 11 доповідей, в яких підводилися підсумки наукової роботи кафедр географічного факультету.

Від кафедри фізичної географії були внесені на обговорення секції доповіді доц. Коновалової Н. І. «Особливості гідрологічних розрахунків на малих водотоках півдня України», доц. Аксентьева Г. М. «Енергетична характеристика гідрологічного режиму Чорного моря у північно-західній частині та перспективи її вивчення» і ст. викладача Амброз Ю. О. «Про тектонічно-обумовленість орогідрогічного плану території Одеської області».

Від кафедри економічної географії першою була заслухана спільна доповідь доц. Гуревича Б. Л. і доц. Ланда І. М. «Теоретичні основи економічної оцінки земель», яка викликала значний інтерес своєю практичною спрямованістю. Також змістовними були доповіді доц. Блажка Н. І. «Про питання вивчення ролі міста в територіальному розподілі праці (на прикладі м. Одеси)» і ст. викладача Мазура М. О. «Стан та перспективи виноградарства в Одеській області».

Кафедра геології та мінералогії представила на обговорення секції 4 доповіді, з яких багато нових даних містила в собі доповідь проф. Гапонова Є. А. «Знахідки динотеріїв на півдні СРСР».

Загалом всі доповіді, що були заслухані та обговорені на секції, підготовлені на досить високому теоретичному рівні і спрямовані на розв'язання практичних завдань.

З великим інтересом також були прослухані доповіді доц. Гончара, доц. Яцка та ст. викладача Макаручука.

Змістовно і цікаво пройшли також наукові конференції на філологічному та історичному факультетах і на факультеті іноземних мов.

ДО ПІДСУМКІВ ПЕДПРАКТИКИ

Педагогічна практика студентів найоб'єктивніше оцінює роботу викладачів нашого університету в справі підготовки учителів для середньої школи. Під час педагогічної практики можна побачити і наші успіхи, і наші недоробки в навчальному процесі. Спостереження за ходом практики і спонукали нас взятися за перо і висловити деякі свої думки і побажання.

Передусім скажемо, що педагогічна практика групи студентів IV курсу українського відділу філологічного факультету у 121-й школі пройшла на достатньо високому рівні. Одинадцять студентів-практикантів за час перебування в школі тільки з української мови дали понад 80 уроків, тобто кожен студент дав 6—8 уроків. Із 80 уроків 22 уроки були святковими—заликовими. Тільки 4 уроки були оцінені баяом «задовільно», а решта — «добре» і «відмінно». Це, при високих вимогах до практиканта з боку його ж товаришів, учителів школи, керівника практики, загалом непогані результати. Але особливо ми не можемо й тішитись досягнутими результатами, бо під час практики виявились і деякі наші недоробки. Ось на них ми і зупинимось.

Нам кинулося в вічі, що деякі студенти не можуть (бо ми не навчили) налагодити контакт з учнями, що вони переважно командують, а не організують для роботи клас. В позакласній роботі це виявилось у тому, що окремі студенти самі, без участі учнів, випускали монтажні, класні, шкільні газети. На уроці це виявлялось у тому, що студент-практикант дивився на учнів тільки, як на якихось правопорушників. Ось ця відсутність контакту з учнями робила живий педагогічний процес суто офіційним, казенним.

Мова вчителя-словесника повинна бути зразком не тільки для учнів, а й для всіх учителів школи. На жаль, на уроках у студентів траплялось чимало огривів, зокрема, в усній мові. Особливо часто й багато траплялось порушень літературних норм наголосу.

Студент, готуючись до уроку, добре вивчить ті граматичні правила, які він викладатиме учням. Але, як би студент уважно не готувався, в процесі уроку виникають деякі питання, які безпосередньо не зв'язані з темою уроку. Наприклад, учениця правильно написала: **Міністерство оборони**, а вчителька-практикантка змусила й друге слово написати з великої букви. Та було й ще гірше. Учениця твердить, що дієслово **ходив** є дієсловом 3-ої особи. Учителька-практикантка не тільки погоджується з цим, а ще й хвалить ученицю за добру відповідь і виставляє їй високу оцінку.

На підвищення знань наших студентів з їх фахової дисципліни треба звернути серйозну увагу.

Доцент А. А. МОСКАЛЕНКО.

ВИКОНУЄМО РІШЕННЯ СІЧНЕВОГО ПЛЕНУМУ

(Закінчення. Початок див. у 7-му номері)

В Ботанічному саду університету в результаті багаторічної дослідницької роботи по сортовипробуванню і виведенню нових сортів персика на півдні України (доц. Є. Н. Киркопуло) відібрано і рекомендовано колгоспам та радгоспам 29 кращих морозостійких сортів ранньої, середньої і пізньої стиглості. Розроблена і рекомендована агротехніка закладання персикових садів.

Лабораторія ґрунтознавства кафедри геології і мінералогії (доц. С. С. Бракін) тільки за 1960 рік склала ґрунтові плани, картосхеми раціонального використання земель, описи ґрунтів і рекомендації для підвищення їх продуктивності для 13 господарств площею 88 тис. гектарів. На основі вивчення ґрунтів поліпшено внутрішньогосподарське землевпорядкування у 8 колгоспах і 5 радгоспах області.

В радгоспі ім. Кірова Одеського району результати досліджень використані для проектування зрошувальної системи. В колгоспі ім. Ульянова Роздільнянського району після вивчення ґрунтів був перенесений фруктовий сад. Економічний ефект цих рекомендацій за даними Міністерства сільського господарства УРСР становить близько 45—48 тисяч карбованців.

Аерозольний сектор Науково-дослідного інституту фізики (доц. Федосєєв, старший науковий співробітник Латоніна та група студентів) на полях колгоспу ім. К. Лібкнехта випробували розроблені активні і пасивні методи

захисту рослин від приморозків за допомогою водних аерозолей та гігроскопічних димів. Результати позитивні.

Разом з переліченими кафедрами природничих факультетів вносять свій вклад у справу піднесення сільського господарства і економіки університету. Питання розвитку колгоспно-кооперативної форми виробничих відносин активно розробляє колектив кафедри політичної економії (зав. кафедрою—доц. Лобунець, кандидат наук Шутков, ст. викладач Драгомарецький, асистент Проданець, асистент Плосконос).

Основним нашим недоліком все ще залишається слабка робота по впровадженню результатів наукових експериментів у виробництво.

Деканам факультетів, завідувачам кафедрами необхідно уточнити і доповнити плани впровадження на 1961 рік в світлі рішень січневого Пленуму ЦК КПРС і намітити конкретні заходи для їх виконання.

Необхідно до роботи по впровадженню ширше залучати студентів, комсомольські організації факультетів, профспілковий актив.

Вченим треба мати на увазі, що після січневого Пленуму ЦК КПРС Міністерству сільського господарства надані нові функції у справах впровадження результатів наукових досліджень в практику.

Колектив вчених Одеського університету, готуючись гідно зустріти XXII з'їзд КПРС, докладе всіх зусиль, щоб бути в перших рядах всенародного руху за дальший розвиток сільського господарства.

Доцент Л. І. ПАЗЮК,
проректор по науковій роботі.

Т. Г. ШЕВЧЕНКО І УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

У кожного народу писемна мова до утворення нації відрізняється від писемної мови періоду існування нації. Так було і в українського народу.

Зачинателем української літературної мови на широкій національній основі був письменник Іван Петрович Котляревський.

Але для Котляревського, зачинателя української поезії, як і для Квітки-Основ'яненка — зачинателя нової прози, характерним було переважно знижене, гумористично-іронічне використання народної мови. Лише геніальні твори Т. Г. Шевченка піднесли і возвеличили українську літературну мову до рівня високорозвиненої мови, тобто мови, здатної забезпечити усю суспільну практику українського народу, поставили її поруч з розвиненими мовами інших народів Європи як рівну з рівними. З появою Шевченкових творів стихає реакційний галас про те, що українська мова ніби не має права на існування як літературна (писемна) мова. Шевченко воістину був народним поетом і за походженням, і за розумінням життя, і за діями.

Багатогранне життя українського народу можна було передати лише багатогранною, гнучкою мовою, точною, гнівною і пахучою, як польова квітка, віками відточеною фразою, стислим народним виразом — приказкою, прислів'ям, приповідкою.

Мова творів Шевченка, його слово наповнені революційним пафосом, гнівом проти ворогів, любов'ю до народу. Слово у Шевченка гранично зрозуміле, точне в передачі понять об'єктивної тогочасної дійсності.

З океану слів загальнонародної мови поет добирав найбільш широкочислені слова, зрозумілі і головне — ті єдині, які найповніше виражають думки, поняття.

В лютому минуло 25 років з дня смерті великого вченого-патріота Івана Петровича Павлова.

В другій половині минулого сторіччя великий російський вчений І. М. Сеченов вперше висловив думку, що робота головного мозку має рефлекторний характер і назвав ці процеси «рефлексами головного мозку». Однак він не в стані був показати, в чому полягають їх характерні особливості і закономірності. Це величезне завдання виконав І. П. Павлов, який показав, що ті рефлекси, які І. М. Сеченов назвав «рефлексами головного мозку», є умовними рефлексами.

І. П. Павлов розкрив фізіологію великих півкуль, показав, що являють собою ті процеси, які розігруються в матеріальному органі нашого психічного життя, становлять його матеріальний субстрат. Теоретичне значення праць Павлова неможливо переоцінити: вони завдали нищівного удару імпералізму, містиці, мракобісью в одній із найскладніших галузей науки.

16 та 17 березня кафедра психології провела звітну наукову конференцію, яка була тематично присвячена пам'яті видатного радянського фізіолога І. П. Павлова, вчення якого дало матеріалістичну зброю в руки працівників психоло-

То не вмерлі, не убиті,
Не суда просити!
Ні, то люди, живі люди,
В кайдани забиті.
Із нор золото виносять,
Щоб пельку залити
Неситому!.. То каторжні!..
А за що? Те знає...
Вседержитель... («Сон»).

Найскладніші події зображуються просто, дохідливо, образно за допомогою найпоширеніших слів і виразів.

І Я. Франко називав художнє слово Кобзаря «огненным словом». Таким воно було і в поетовім гніві, і в поетовій любові. Це й зробило мову Шевченка великим досягненням української культури.

У Шевченка, як і в народі, слово вживається так, щоб можна було бачити, чути, відчувати зображене.

Отам-то милостивіи ми
Ненагодовану і голу
Застукали сердешну волю
Та й цькуємо. («Кавказ»).

Рідна українська мова була для поета найдорожчим скарбом народним, схованкою духовного життя, розуму, досвіду, почувань і сподівань народу. Шевченко, як ніхто до нього, розумів величезну дію слова, мови, яка узагальнює людський досвід, практику, володіє великою пізнавальною силою, будить розум і почуття народу.

НАШІ ВЧЕНІ— СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВУ

З 6-го по 10-е лютого в Москві проходила нарада з питань кореневого живлення рослин, скликана Інститутом фізіології рослин АН СРСР ім. Тімірязєва, МДУ ім. Ломоносова і Всесоюзним науково-дослідним інститутом добрих та агроґрунтознавства.

Могутнім було сатиричне слово поета. Воно, як меч, разило ворогів трудового українського народу та інших народів, гноблених царатом. У поезіях Шевченка **цар — кат, цариця — сука, опеньок засушений, пани — кабани годовані, жаби, сичі, щенята. Царі не народжуються, а плодяться.** З царями і панями разом експлуатують народ **маги, бонзи, жерці, попи**, які «в храмах поганих годуються, мов кабани».

Геніальний поет жив життям народу, який його породив, жив його горем, його думами. Головною ж думою народу було завойовування соціальної волі через знищення рабства. Правда — мста, правда — воля — ось те програмне поняття селянської революції, до якого і кликав поет.

Це було нове, революційно-демократичне витлумачення слів **воля, правда, доля**, нове вживання їх у літературі. Його не знала літературна українська мова до появи поезії Шевченка.

Мова поета невмируща. Він зробив для українського народу те, що О. С. Пушкін для російського: створив фундамент нової літературної мови.

Не одне покоління навчалось і не одне ще буде навчатись невмирущої, народної, чистої, як кринична вода, Шевченкової мови.

Доцент І. Є. ГРИЦЮТЕНКО.

В роботі наради брали участь відомі вчені нашої країни. На секційному засіданні доповідь на тему: «Збільшення цукру, пігментів та ферментів у двох корневих рослин» зробив доцент ОДУ І. М. Сагайдак.

ПАМ'ЯТІ ВЕЛИКОГО ФІЗІОЛОГА

гічної науки.

В роботі конференції взяли активну участь працівники педагогічного інституту та консерваторії. На двох засіданнях було заслухано 10 доповідей, які прочитали проф. Д. Г. Елькін, доц. Беленька, доц. Ярошук, кандидати наук Драголі, Федотова, Баларич, ст. викл. Григоренко, аспірантка Козіна, ст. лаборант Змієнко. Доповіді торкаються актуальних питань в галузі сигнальної цінності подразника на продуктивність психічної діяльності, проблем сприймання часу та інш.

В доповіді проф. Елькіна, яка була зроблена ще на пленарному засіданні звітної наукової конференції університету, охарактеризована та науково-дослідна робота, яка ведеться психологами університету. Протягом останніх років темою експериментальних досліджень лабораторії кафедри психології нашого університету є проблеми сприймання часу. Проблема сприймання часу — одна з найактуальніших в сучасній психологічній науці. Дослідження в цій галузі психології переконливо доводять, що сприймання часу є вторинним процесом, який являє собою відображення об'єктивно існуючого часу, що ці процеси є результатом відображення об'єктивного часу за допомогою різних

аналізаторів в їх взаємодії і т. д.

Праці співробітників кафедри, присвячені проблемі часу, виконуються в плані тих основних положень, які були сформульовані в працях проф. Елькіна.

Проблеми впливу сигнальної цінності подразника на продуктивність психічної діяльності являють собою ту другу лінію, по якій спрямовані дослідження працівників кафедри психології. Ці дослідження — дальший розвиток павловської ідеї сигнальних зв'язків. Вони мають великий практичний інтерес, бо дають можливість вивчати розвиток психічних властивостей та функцій учнів під час трудового навчання і в процесі засвоєння різних знань. Але значення цих досліджень не обмежується розв'язанням деяких проблем трудового навчання, а й виходить за їх межі. Окремі роботи мають безпосереднє відношення до медицини та інших наук.

Невипадково, що доповіді співробітників кафедри психології та їх колег з інших вузів викликали жваве обговорення. Виступаючи відзначили велику актуальність поставлених проблем, які тісно пов'язані з практикою і мають велику теоретичну цінність.

Конференція ще раз продемонструвала глибину і актуальність павловського вчення.

УНІВЕРСИТЕТСЬКІ ВИДАННЯ ЗА МИНУЛИЙ РІК

Науковці університету звітують про свою роботу за 1960 рік. Вже заслухано звіти на кафедрах, підведено підсумки наукової роботи по факультетах, а також в цілому по університету. Протягом минулого року появились в бібліотеках нові книги, написані нашими працівниками.

В 1960 р. співробітники університету опублікували в університетських, в обласних, республіканських та союзних виданнях понад 400 наукових статей і монографій загальним обсягом 346 друкованих аркушів. З цього числа в університетських виданнях опубліковано 236 статей і 2 монографії загальним обсягом 173,5 друк. аркуша.

Окремим важливим науковим проблемам присвячено тематичні збірники праць університету: «Вопросы испарения и горения в дисперсном виде», «Вопросы физиологии и патологии пищеварения», «Коммунистическое воспитание трудящихся в период развернутого строительства коммунизма», «Максим Рильский» та ін. На початку березня мають вийти з друку збірники «Ідеї В. І. Леніна живуть — перемагають», «Матеріали по изучению одесских оползней», а також збірник кращих наукових праць студентів університету, до якого увійшли 27 статей.

У видавництві Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка масовим тиражем (15.000) вийшла колективна праця членів кафедри української літератури «Тарас Григорович Шевченко. Біографія», а також монографія доц. І. В. Ганевича «Борьба болгарского народа под руководством коммунистической партии за национальное и социальное освобождение (1941—1944)»; у Держлітвидаві України опубліковано книгу доц. М. О. Левченка «Чехов у зв'язках з Україною». Дві великі праці професора І. І. Пузанова видано в Москві — «Жан Батист Ламарк» (в-во «Учпедгиз») і «По нехоженому Крыму» (в-во «Географгиз»). В «Радянській школі» опубліковано книгу доц. С. Т. Белозьорова «Развиток вітчизняної географії».

Крім того, видано друкарським способом або на розмножувальному апараті «Ротапринт» 16 назв курсів лекцій, учбових і методич-

КОМУНА—МОЛОДОМУ ПОКОЛІННЮ

Паризька Комуна ставила перед собою завдання здійснити революційну перебудову народної освіти: зробити науку і всі види освіти доступними для трудящих, відокремити школу від церкви, побудувати все навчання на науковій основі. Її діяльність в цій галузі була послідовно пов'язана з соціалістичним рухом і боротьбою Першого Інтернаціоналу. В документах Комуни говорилось про «безплатну, світську і всебічну освіту» для комунарів.

Комуна проявила велике піклування про дітей. Спеціальним рішенням Комуни від 3 квітня передбачалось усиновлення дітей загиблих захисників Парижа і призначення їм пенсії. Охорона материнства і дитинства розглядалась як важливе державне завдання. Для дітей-сиріт та напівсиріт — жертв франко-прусської та громадянської війн — Комуна організувала ряд закритих закладів. Найбільшим з них був «Будинок для сиріт національних гвардійців».

Другого квітня Комуна опублі-

кувала декрет про відокремлення церкви від держави. Через кілька днів оголошено розпорядження про вилучення зі шкіл предметів релігійного культу. Керівник Комісії народної освіти Е. Ваян (він очолював її з 20 квітня), член Першого Інтернаціоналу, видав спеціальний наказ зламати опір церковників, а непокірних — арештувати. Вчителям пропонувалось керуватися тільки науковим методом навчання.

Характеризуючи діяльність Комуни в галузі освіти, В. І. Ленін вказував, що Комуна надавала народній освіті чисто світського характеру і цим завдала сильного удару жандармам у рясах.

Комуна у своїй Декларації до французького народу (20 квітня) підкреслювала величезну роль освіти, а також те, що кожна дитина має на неї право, що наука є здобутком всіх і не менше необхідна для життя, ніж очі для зору. Комуна оголосила війну неосвіченості. Проголосивши принцип безплатності і загальності освіти, во-

на прагнула створити умови для його реалізації. Діти незаможних безплатно забезпечувались підручниками, одягом і продуктами харчування.

Була створена спеціальна Комісія для перебудови жіночої освіти, яка до того часу повністю знаходилась в руках монахинь. У цій Комісії безпосередню участь брала рідна сестра Софії Ковалевської, дружина комунара Анна Жаклар.

Комунари боролися за виховання здорового і міцного покоління, здатного скористуватися згодом завоюваннями революції. Вони боролись за поєднання всебічної освіти і революційного виховання з фізичним, естетичним розвитком і трудовою підготовкою. Комуна добивалась знищення різниці між фізичною і розумовою працею: Комунари прагнули створити єдину школу, загальнодоступну на всіх її ланках.

Основоположники марксизму-ленінізму високо оцінили освітню діяльність Паризької Комуни.

Доцент С. ФЛЯКС.

Цікава виставка

В кабінеті історії УРСР працівниками Одеського облдержархіву влаштована невеличка виставка документів про Т. Г. Шевченка. На виставці експоновані фотокопії оригіналів документальних матеріалів, які яскраво свідчать про широке використання творів великого поета-гуманіста в революційній пропаганді серед трудящих півдня України.

Особливий інтерес викликають документи про переховування творів Т. Г. Шевченка в гуртожитку студентів Новоросійського університету та в нелегальній бібліотеці ананівських гімназистів. Один з документів розповідає про вилучення «Кобзаря» з бібліотеки одеського робітника Г. Бовшака, який провадив революційну пропаганду серед трудящих міста.

На виставці наводяться документи про заборону видання поем «Катерина», «Сон», «Кавказ», «Холодний Яр», «Царі», біографії Т. Г. Шевченка.

Останній розділ виставки присвячено відгукам української суспільності на фільм «Тарас Шевченко», випущений в 1926 р. Одеською кінофабрикою.

В. ГАЛЯС.

ФЕЛЬЕТОН

ТИШИНА

них посібників для студентів. Хіміки одержали «Руководство по количественному анализу» Р. М. Драницької, Б. Х. Кацман та «Методические указания по органической химии» З. Д. Богатської, Н. В. Булатової, історики — посібник з історії Одещини «Знай свій край», методичний посібник В. Н. Романоюка «Висвітлення міжнародного комуністичного руху в курсі історії КПРС», П. А. Некрасова «Изучение хронологии на уроках истории», математики — «Курс лекций по математическому анализу, ч. I», доц. Г. М. Мірак'яна і т. п.

На жаль, деякі видання не використовуються за призначенням. Так, наприклад, в 1959 р. було видано тиражем 1.000 прим. на німецькій мові збірник текстів з фізики. Досі в бібліотеці лежить біля 800 прим. цього посібника. Майже така ж доля спіткала і інші деякі видання. Очевидно, плануючи ту чи іншу роботу до друку, кафедри повинні зважати на реальну потребу видання і після його здійснення дбати про те, щоб випущені посібники приносили студентам користь.

П. ДАНИЛКО.

Улиця Пастера, 29. Общежитие ОГУ. Тихо, тепло, сухо. 11 часов вечера. Перед раскрытым журналом милостивая дежурная. В журнале кроссворд. 13 по вертикали... «Изобретатель паровоза».

— Ага! — Но ей не удается догадаться: сверху явно допелася песня. Вначале тихо, потом громче, громче. Исполняется хором. Что такое? Ей объясняют: «Нашу девочку Брюсинскую пришли поздравить мальчики. Обещали в 11 разойтись». — «Но уже 12-й!».

А песня растет. Кто же изобрел паровоз? Мысли путаются. «Что же делать? Кто же его изобрел?». Теперь ясно слышно, что исполнители — не профессионалы, не вегетарианцы и не трезвенники. Песня царит над всем. Она то взмывает вверх и парит, как птица, то падает вниз, гарцует, как конь, и бьет поспуду. Дежурная не может сосредоточиться. Машинально она поднимает кем-то оброненный по-

совый платок. Платок с голубой каемкой. Стирался, очевидно, еще до изобретения паровоза.

Половина первого. Решения нет. Вопрос в голове дежурной приобретает трагический оттенок: «Боже мой! Что же делать?».

Кроссворд забыт. На нем ... лежит платок, которым изобретатель паровоза не рискнул бы протереть трубу своего детища.

2 часа. Слава богу! Разошлись... Дежурная еще раз прислушивается к наступившей тишине и в изнеможении откидывается на спинку стула. О, сладость тишины! Хорошо мечтать в тишине о подвигах, неплохо и просто сидеть, не мечтая, хорошо в тишине изобретать что-нибудь... Например, паровоз. У дежурной слипаются глаза. Вскоре она увидела себя ... выходящей из леса. Прохладно. Навстречу ей — лошадка. С хворостом. Откуда дровишки?.. В лесу раздавался топор дровосека. Вначале он стучал слабо, затем громче и громче, превращался во всеобъемлющий и всепоглощающий грохот. Вскочив с места, дежурная подумала, что Одессу постигла участь Помпеи и решила черкнуть пару слов потомкам. Она еще не попрощалась и с половиной человечества, когда в ручке кончились чернила. И тут стала ясна причина грохота: кто-то стучался в дверь. Это была студентка Рогачко. Улыбаясь, она побежала вверх... И вновь тишина... Ненужное письмо было выброшено в урну для мусора.

Кто же изобрел паровоз? Допустим, не Фарадей. Кто же тогда?

В дверь снова постучались. Опять?

Пришла Нина Ковалева в сопровождении неясной фигуры в пла-

ще. Пришлось отпирать. Нина захлопнула за собой дверь и белочкой метнулась вверх по лестнице. Страсть, завернутая в плащ и оставленная за дверью, не смогла выцести разлуки. Она взбурлила и застучала в двери, стены, окна. Она стучала бы и в крышу, но это была низкая страсть.

— Нина, — призывала она. — Нина!

Все это потрясло дежурную. На всякий случай она дрожащими руками стала искать в урне свое прощальное письмо. «Выдержат ли двери? Кто их изобрел?» — думала она и вытирала холодный пот платком с голубой каемкой. Когда жители первого этажа вышли узнать причину шума, они не узнали ее.

И только через час наступила развязка. Добрые люди утихомирили страстного юношу в плаще.

Когда, наконец, все разошлись по комнатам, дежурная поняла, что она уже не сможет остаться один на один с этой коварной тишиной, в которой трудно мечтать, страшно сидеть, не мечтая, и совершенно невозможно изобрести что-нибудь. Было без двенадцати четыре...

На третий день ей в больницу принесли журнал. Раскрыв его, она увидела кроссворд. «Кто же его изобрел?» — подумала она. В этот день у нее опять поднялась температура.

П. ШЕВЦОВ.

Заступник редактора

М. В. ПАВЛЮК.

ПОЛЮВАННЯ НА ВОВКІВ З ПРАПОРЦЯМИ

Давно вже не бачили старожил такої зими, як в цьому році. Вона розпочалася в другій половині січня. Перший сніг випав раптово. Завдяки порозі стало можливо провести облік кількості косуль, кунцих та інших цінних звірів у лісових угіддях області. Цю роботу виконують наукові працівники біофаку тт. Назаренко, Гурський, Губський та Михайлов. До зоологічного музею почали поступати телефонограми від колгоспів та лісових господарств області з проханням організувати боротьбу з вовками.

В одній з них розповідалось, що на території радгоспу «Прогрес», в Павловському лісовому господарстві, налічується біля шести вовків, які знищують свійських та диких тварин. Дев'янад-

цятого січня група мисливців під керівництвом старшого наукового працівника зоомузею т. Гурського прибула в урочище Сома. Урочище розташоване у Фрунзівському районі нашої області.

Місце схову вовків було охоплене прапорцями. Одному із звірів пощастило втекти, а п'ятеро інших опинились в оточенні. Шість мисливців стали «на номери» — місця можливої втечі вовків. Один з мисливців зайшов у схованку до вовків, щоб підняти їх з місця.

Полювання розпочалося. За день вбили двох вовків, а одного тяжко поранили.

— Швидко потемніло, і мисливці пішли до села, залишивши трьох вовків у лігві. Всю ніч вовки намагалися вибгтіти з свого

сховища, але лякались прапорців.

22 січня була вбита стара вовчиця. Інші заховалися в хащах так, що їх було тяжко знайти. Вирішили розбити оточену ділянку на декілька менших за площією. Тільки 23 січня вдалося вбити одного з вовків. Останній намагався заплутати переслідувачів. Мисливський досвід допоміг і на цей раз — вовка було вбито.

3 шкіри убитих вовків буде зроблена біогрупа.

Радгосп і обласна рада Українського товариства мисливців преміювали всіх мисливців. Це перший випадок за 10 років, коли була знищена така кількість вовків на території одного радгоспу.

І. ГУРСЬКИЙ,
Л. НАЗАРЕНКО.